

การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรค
ของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

นางสาว ชชตวรรณ เวชชธรรม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาชาวาทวิทยา ภาควิชาชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPING IN INTRAPERSONAL AND ADVERSITY COMMUNICATION COMPETENCE
IN 6 TO 12 YEAR - OLD THAI CHILDREN

Miss Kachonwan Vejchatham

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication
Department of Speech Communication and Performing Arts
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2006
Copyright of Chulalongkorn University

491510

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสาร
เพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี

โดย

นางสาว ชชลวรรณ เวชชธรรม

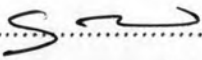
สาขาวิชา

วาทวิทยา

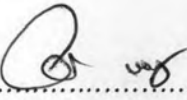
อาจารย์ที่ปรึกษา

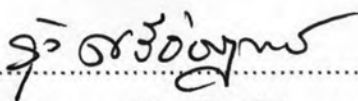
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอัมภภาพร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.... คณะบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยubl เบนญวงศกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอัมภภาพร)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย)

ชชลวรรณ เวชชธรรม : การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี. (DEVELOPING INTRAPERSONAL AND ADVERSITY COMMUNICATION COMPETENCE IN 6 TO 12 YEAR-OLD THAI CHILDREN) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอักษรภาพร, 140 หน้า.

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาบุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรค รวมถึงค้นหารูปแบบกิจกรรมในการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารดังกล่าว โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลพฤติกรรมทางวัจนะและอวัจนะจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กอายุ 6-12 ปี โดยเป็นเด็กอายุ 6-8 ปีจำนวน 28 คนและเด็กอายุ 9-12 ปีจำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 65 คน

ผลการวิจัยพบว่าเด็กอายุ 6-8 ปี สามารถสื่อสารความรู้สึกภายในตนเองและสื่อสารความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทางวัจนะและอวัจนะได้มากกว่า เด็กอายุ 9-12 ปี ทั้งนี้การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถในการพูดและแสดงออกอย่างอิสระ ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กเผชิญอุปสรรคและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองจะช่วยให้การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภายในตนเองและการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรคของเด็กอายุ 6-12 ปีดีขึ้น.

ภาควิชา.....วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง.....ลายมือชื่อในสิต..... ๒๕๖๕๕๕๓ ๑๗/๕๕๕๕๓
สาขาวิชา.....วาทวิทยา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2549

รุ่งศรีอักษรภาพร

488 50628 28 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: DEVELOPING / INTRAPERSONAL AND ADVERSITY / COMMUNICATION
COMPETENCE / IN 6-TO 12 YEAR - OLD / THAI CHILDREN

KACHONWAN VEJCHATHAM : DEVELOPING INTRAPERSONAL AND
ADVERSITY COMMUNICATION COMPETENCE IN 6 TO 12 YEAR - OLD THAI
CHILDREN. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.ROONG SRIUSSADAPORN,Ph.D.,
140 pp.

This study was a part of the research project on "personality development in communication of 6-12 year-old Thai children." The main purpose of this study was to identify characteristics of the 6-12 year-old Thai children's intrapersonal and adversity communication competence. In addition, the researcher attempted to find out patterns of the communication activities in helping to develop such abilities in the children. Qualitative data were collected from investigating verbal and nonverbal behaviors of 65 Thai children separating into two groups of 28 children aged between 6-8 years old and 37 children aged between 9-12 years old.

Interestingly, results of the study indicated that 6-8 year-old Thai children could express more intrapersonal and adversity communication competence than 9-12 year-old ones. Such competence could be improved when they were encouraged to participate in communication activities in which they were allowed to freely express themselves, learn to cope and solve their own problems.

Department : Speech Communication and Performing Arts... Student's signature *Kachonwan V.*
Field of study : Speech Communication..... Advisor's signature *R.S.*
Academic year 2006.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือที่มาจากบุคคลหลายท่าน ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.รุ่ง ศรีอักษรภาพ อาจารย์ที่ปรึกษา สำหรับความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ ความเมตตาและคอยให้กำลังใจ อันเป็นแรงผลักดันที่ให้ผู้วิจัยมีความอดทนและความพยายามทำผลงานชิ้นนี้ได้อย่างเต็มความสามารถ

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความกรุณาและคำแนะนำ รวมถึงข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณอาจารย์ในภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรมสั่งสอน รวมถึงเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนานุคลิกภาพการพูดและการแสดงออกของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี ทุกท่าน ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง เด็ก และทีมงาน เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย ในความร่วมมือเป็นอย่างดีซึ่งทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ พี่พลอย นิม แอ้ ต้น บุษ บั๊บ คุณนิระมลวาทวิทยารุ่น 6 สำหรับความช่วยเหลือ มิตรภาพที่ดีและกำลังใจที่มีให้ตลอดการทำวิจัย และภัสสรผู้ร่วมทำวิจัยในโครงการเดียวกันที่เป็นเพื่อนร่วมสุขและทุกข์ตลอดการทำวิจัย รวมถึงเพื่อนๆภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดงทุกคน

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัวของผู้วิจัย คุณพ่อ คุณแม่และคุณย่า ในความรักและแรงสนับสนุนซึ่งเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจที่จะทำในสิ่งที่ปรารถนาและมีประโยชน์ รวมถึงคุณทัศนพงษ์ ในความดูแลเอาใจใส่ และกำลังใจจากแดนไกลที่ทำให้ชีวิตข้าพเจ้าสุขสมบุญรรมมากยิ่งขึ้น.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	1.2 วัตถุประสงค์ทั่วไป.....	4
	1.3 วัตถุประสงค์เฉพาะ.....	4
	1.4 คำถามนำวิจัย.....	4
	1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	4
	1.6 คำจำกัดความ.....	5
	1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
	2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเซาวนจิตใจ.....	7
	2.2 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erick H.Erikson	14
	2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเอาชนะอุปสรรค.....	16
	2.4 แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางการสื่อสาร.....	20
	2.5 แนวทางในการพัฒนาและรูปแบบกิจกรรม.....	24
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	29
	3.1 รูปแบบการวิจัย.....	29
	3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
	3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
	3.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36

บทที่

	3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
	3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4	ผลการวิจัย.....	39
	4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	40
	4.2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะความสามารถในการสื่อสารของเด็กไทยอายุ 6-12 ปี....	43
	4.3 ผลการวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของเด็กไทย อายุ 6-12 ปี.....	75
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	95
	5.1 สรุปผลการวิจัย.....	95
	5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	107
	5.3 ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	116
	รายการอ้างอิง.....	118
	ภาคผนวก.....	123
	ภาคผนวก ก.....	124
	ภาคผนวก ข.....	128
	ภาคผนวก ค.....	131
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	140

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1	ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....40
ตารางที่ 2	แสดงลักษณะประชากรตัวอย่าง.....41
ตารางที่ 3	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 ปี.....43
ตารางที่ 4	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 9-12 ปี.....45
ตารางที่ 5	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมความสามารถในการ สื่อสารภายในตนเองที่ <u>พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 กับ 9-12ปี.....48
ตารางที่ 6	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>ไม่พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 ปี.....51
ตารางที่ 7	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>ไม่พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 9-12 ปี 53
ตารางที่ 8	แสดงผลการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความถี่พฤติกรรมความสามารถในการ สื่อสารภายในตนเองที่ <u>ไม่พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 กับ 9-12 ปี.....56
ตารางที่ 9	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรค ที่ <u>พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 ปี.....58
ตารางที่ 10	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรค ที่ <u>พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 9-12 ปี.....61
ตารางที่ 11	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมความสามารถในการสื่อสาร เพื่อเอาชนะอุปสรรคที่ <u>พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 กับ 9-12 ปี.....64
ตารางที่ 12	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรค ที่ <u>ไม่พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 ปี.....67
ตารางที่ 13	แสดงลักษณะความสามารถในการสื่อสารเพื่อเอาชนะอุปสรรค ที่ <u>ไม่พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 9-12 ปี.....69
ตารางที่ 14	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมความสามารถในการสื่อสาร เพื่อเอาชนะอุปสรรคที่ <u>ไม่พึ่ง</u> ประสงค์ของเด็กอายุ 6-8 กับ 9-12ปี.....72

ตาราง	
ตารางที่15	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ6-8 ปี.....75
ตารางที่16	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมในการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ9-12 ปี.....77
ตารางที่17	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมในการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>ไม่พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ6-8 ปี.....79
ตารางที่18	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความถี่พฤติกรรมการสื่อสารภายในตนเอง ที่ <u>ไม่พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ 9-12 ปี.....81
ตารางที่19	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมการสื่อสาร เพื่อเอาชนะอุปสรรคที่ <u>พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ 6-8 ปี 83
ตารางที่20	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมการสื่อสาร เพื่อเอาชนะอุปสรรคที่ <u>พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ 9-12 ปี.....85
ตารางที่21	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อเอาชนะ อุปสรรคที่ <u>ไม่พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ 6-8 ปี.....87
ตารางที่22	แสดงการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบจำนวนพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อเอาชนะ อุปสรรคที่ <u>ไม่พึงประสงค์</u> ของเด็กไทยอายุ 9-12 ปี.....89